

УМОВИ ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОЇ МОТИВАЦІЇ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Воляннюк А. С. – аспірантка спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки; викладачка кафедри педагогіки та психології дошкільної та початкової освіти Херсонського державного університету

Формування позитивної мотивації у навчальній діяльності, а також умов, необхідних для цього, є важливим аспектом психолого-педагогічних досліджень. В умовах війни навчання учнів початкової школи часто відбувається в дистанційному форматі, що потребує переосмислення підходів, осучаснення змісту навчання та вивчення характеристик мотиваційної сфери учня.

Головне завдання педагога початкової школи – навчити дітей вчитися, саме тому мотивація на цьому етапі є основою успішності всього майбутнього навчання – від вмотивованості учня залежать його базові знання, подальша освіта у середній і старшій школі, в закладах вищої освіти та професійній діяльності. Молодший шкільний вік – саме той період, в якому «закладаються основи мотивації навчання, від якої залежить рівень пізнавальних здібностей людини в майбутньому; навчальна мотивація – це процес, який запускає, спрямовує й підтримує зусилля, спрямовані на здійснення навчальної діяльності» [1, с.244].

Саме в молодшому шкільному віці утворюється структура навчальної мотивації, визначаються провідні та додаткові мотиви. Зазначимо, що станом на 2022 рік переважна кількість учнів початкової школи навчались саме в дистанційному форматі: через карантинні обмеження, пов'язані з пандемією COVID-19, та через війну в Україні після нападу Російської Федерації. Зокрема, діти з тимчасово окупованих територій не завжди мають доступ до освіти через постійні проблеми з інтернетом та відсутністю мобільного зв'язку. Це зумовлює ризики учнів початкової школи опинитись в так званому «мотиваційному вакуумі», з наслідками якого потрібно боротись педагогам.

Пріоритетами для вчителя початкової школи сьогодні є не лише власне формування компетентностей, а й стимулювання пізнавальної активності дитини, творчості, мотивації до розвитку та самовдосконалення з урахуванням тих умов, в яких інколи вимушені знаходитись учні.

Також мотивація грає важливу роль у становленні майбутньої особистості дитини, оскільки без наявності внутрішніх та/або зовнішніх мотивів неможлива будь-яка діяльність.

Основними видами мотивів у початковій школі є соціальні та пізнавальні. До пізнавальних мотивів відносять власне інтерес до змісту, до процесу навчальної діяльності, орієнтація на отримання нових знань, умінь та навичок, а до соціальних – бажання в майбутньому бути успішним в очах суспільства, отримати визнання, ствердження своєї значимості [4, с.18].

Також ефективним чинником створення позитивної мотивації в учнів початкової школи є створення ситуації успіху. Основними шляхами для досягнення цього є

формування навчальної мотивації «через засвоєння учнями суспільного змісту вчення; через саму діяльність вчення школяра, яка має чимось зацікавити його» [4].

Дослідники О. Пометун та Л. Пироженко зазначають, що джерелом мотивацій в пасивній моделі навчання є зовнішні впливи (оцінки, думка батьків та вчителя), в активній – поєднання внутрішніх та зовнішніх стимулів, а в інтерактивній – інтереси учня, глибокі внутрішні мотиви [2, с.12-13].

Однак, важливим є не лише поява інтересу до навчання, а й його постійна підтримка. Ризиками в цьому випадку є підміна інтересу в результаті зовнішнього стимулу, негативна мотивація, що може мати деструктивний вплив [3, с.6]. Наприклад, використання неправильних прийомів мотивації може відволікти учнів від навчального процесу, а не привернути увагу. Негативні стимули (зробити завдання, щоб не отримати незадовільну оцінку або щоб батьки не покарали) так само не є способами формування внутрішньої мотивації.

Мета мотивації на уроці – «сфокусувати увагу учнів на проблемі й викликати інтерес до обговорюваної теми; мотивація є своєрідно психологічною паузою, яка дає можливість учням насамперед усвідомити, що вони зараз почнуть вивчати інший (після переднього уроку) предмет, що перед ними інший учитель і зовсім інші завдання» [2, с.62]. Матеріал уроку буде засвоєно лише в тому випадку, коли певна тема дійсно усвідомлена дитиною, має емоційне або ціннісне відображення, стає підґрунтям вивчення наступних, більш складних, тем. Саме тому учень початкової школи має бути особисто зацікавлений в освітньому процесі, а не ставитись до шкільної освіти лише як до обов'язку. Для вирішення цих завдань можуть бути застосовані проблемні питання, створення ситуацій, ефектний вислів, коротка історія від педагога та ін. Також з даною метою доцільно використовувати інтерактивні технології: «мозковий штурм, мікрофон, криголам та ін» [2, с.62].

Підсумовуючи вище зазначене, ми дійшли висновку, що формуванню позитивної мотивації учнів початкової школи у воєнний час сприяють такі умови:

- Адаптація змісту навчання та організаційних умов проведення уроків до особливостей учнів кожного конкретного класу;
- Врахування психологічного стану дітей, постійна підтримка учнів;
- Осучаснення методів та прийомів навчання, використання інтерактивних та інформаційно-комунікаційних технологій;
- Постійне захоочення пізнавальної активності, допитливості, зацікавленості учнів;
- Створення ситуацій успіху, підвищення рівня впевненості дітей у власних силах;
- Виховання відповідальності, працелюбності, цілеспрямованості;
- Системність мотиваційних впливів на особистість дитини;
- Високий рівень мотивації самого педагога, без якого неможливе формування мотивації у дітей.

Отже, процес навчання у початковій школі є важливим етапом у формуванні позитивної мотивації. Війна на території України та продовження дистанційного навчання несе в собі ризики створення мотиваційного вакууму серед дітей молодшого шкільного віку, що може мати жахливі наслідки для усієї системи освіти. На нашу думку, уникнути цього допоможе цілеспрямований мотиваційний

вплив та створення сприятливих умов, зокрема в організації уроків, в осучасненні змісту, методів та прийомів мотиваційного впливу, в їх системності. Важливою умовою також є вмотивований педагог, що сприяє формуванню позитивної мотивації учнів початкової школи.

Список використаних джерел:

1. Воляннюк А. Мотивація як фактор підвищення навчальної успішності молодших школярів. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*, 2020. Том 1. № 27. с.241–248.
2. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Науково-методичний посібник. К.: Вид-во АСК, 2003. 192 с.
3. Тулупова Т. Шкільна мотивація як компонент психологічної комфортності. *Психолог.* 2006. № 15. с.5–8.
4. Усе про мотивацію / уклад. А. Г. Дербеньова. Х.: Вид. група «Основа», 2012. 207 с.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ПРАВОВОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Глух Ю. В. – магістрантка 2 курсу
Навчально-наукового інституту неперервної
освіти ВНУ імені Лесі Українки
Десятник К. В. – канд. пед. наук, доцент
кафедри теорії і методики початкової освіти
ВНУ імені Лесі Українки

В умовах євроінтеграції України формування соціально зрілої, вільної особистості, яка володіє правовими знаннями, поважає право і законність, є стратегічним напрямом державної політики. Становлення правової держави не можливе без належної правової освіти підростаючого покоління.

Актуальність проблеми дослідження зумовлена й умовами воєнного стану необхідністю захисту прав та інтересів дітей і визначається вимогами міжнародних і державних документів, де актуалізується питання правового захисту і виховання учнів: Конвенції ООН про права дитини, Конституції України, Сімейного кодексу, Закону України «Про охорону дитинства», «Концепції національно-патріотичного виховання в системі освіти України до 2025 року», Національної програми правової освіти населення та ін.

Важливість питання здійснення правового виховання здобувачів початкової освіти відображено в Концепції Нової української школи, Державному стандарті початкової освіти. У цих документах визначено ключовими громадянські та соціальні компетентності, які пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя; усвідомленням рівних прав і можливостей, що передбачають повноцінну участь у громадському та суспільному житті, зокрема школи та класу, повагу до прав людини та верховенства права, цінування культурного розмаїття різних народів та ідентифікацію себе як

Міністерство освіти і науки України
Волинський національний університет
імені Лесі Українки
Рада молодих вчених
Наукове товариство студентів та аспірантів
Рада молодих вчених при Волинській ОДА

«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ПРИРОДНИЧИХ ТА ГУМАНІТАРНИХ НАУК»

Збірник матеріалів
VI Міжнародної науково-практичної конференції
молодих учених, студентів та аспірантів

11 листопада 2022 року

Луцьк
2022

Міністерство освіти і науки України
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Рада молодих вчених
Наукове товариство студентів та аспірантів
Рада молодих вчених при Волинській ОДА

«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ПРИРОДНИЧИХ ТА ГУМАНІТАРНИХ НАУК»

*Збірник матеріалів
VI Міжнародної науково-практичної конференції
молодих учених, студентів та аспірантів*

11 листопада 2022 року

Луцьк
2022

УДК 33

Т33

Т 33 Актуальні проблеми розвитку природничих та гуманітарних наук : збірник матеріалів VI Міжнар. наук.практ. конф. (11 листопада 2022 р.) / відп. ред. Голуб Г.С., Зінченко М. О. Луцьк, 2022. 500 с.

У збірнику подано тези доповідей та виступів учасників IV Міжнародної науковопрактичної конференції, присвяченої удосконаленню та розвитку теоретичних, методичних та прикладних аспектів природничих та гуманітарних наук.

Матеріали представлені в авторській редакції. Організаційний комітет не несе відповідальності за достовірність фактів, власних імен та іншої інформації поданої в публікаціях. Відповідальність за зміст та оригінальність матеріалів конференції несе автор та його науковий керівник.

УДК 33

© Голуб Г.С., Зінченко М. О. (упорядкування), 2022

СЕКЦІЯ 2. ПЕДАГОГІКА, ОСВІТА ТА СОЦІАЛЬНА РОБОТА

Бєліков О. В. Особливості формування інноваційної компетентності майбутнього педагога	49
Воляннюк А. С. Умови формування позитивної мотивації учнів початкової школи у воєнний час ...	51
Глух Ю. В., Десятник К. В. Теоретико-методичні засади правового виховання учнів початкової школи.....	53
Гудько І. В., Юнчик В. Л. Використання сервісу GENIALLY для створення інтерактивного контенту	56
Ємчик О. Г. Педагогічні умови проведення дослідів з дітьми дошкільного віку.....	58
Зусько Д. В., Юнчик В. Л. Використання інтерактивних плакатів для сучасного представлення навчального матеріалу	60
Кіпень І. В., Дурманенко О. Л. Медіаосвіта сучасного покоління (групи раннього віку).....	62
Кіпень І. В. Ознайомлення дітей дошкільного віку з природою в різновіковій групі.....	64
Лошик Л. С. Реалізація програми формування природничо-екологічної компетентності дітей середнього дошкільного віку в дослідницькій діяльності	66
Невірець О. С., Оласюк О. І. Інтегроване навчання на уроках математики	68
Оласюк О. І., Невірець О. С. Естетичне виховання школярів на уроках математики.....	70
Остапчук А. С., Юнчик В. Л. Використання середовища SCRATCH у процесі формування фахової компетентності майбутніх вчителів	72
Петрик М. О. Кейс-метод як новий тренд в освіті.....	74
Поплавська А. І., Юнчик В. Л. Особливості використання дидактичних ігор в процесі навчання інформатики в школі	76
Пушкін Ю. О., Юнчик В. Л. Використання програмного засобу GEOGEBRA на уроках математики.....	78
Рубльова Н. О. Формування цифрової компетентності педагогів у середовищі неперервної освіти. 80	
Свіязов А. А., Юнчик В. Л. Особливості використання GOOGLE-сервісів у роботі вчителя інформатики	82
Смолюк С. В. Адаптація дітей дошкільного віку до умов закладу дошкільної освіти в психолого-педагогічній літературі	84
Федіна Ю. М., Мельник І. М. Формування у дітей старшого дошкільного віку інтересу до природного довкілля .	86